

ACKORDSCENTRALEN NYHETER

Intervju med Mikael Carlson,
SRF:s förbundsordförande
och Mikael Kubu, vd för
Ackordscentralen

Förändringens vindar blåser över SRF

Rekonstruktionsfrågor i praktiken 6

Avträdande styrelseledamots betalningsansvar enligt 25 kap 18 § ABL 7

Revisors granskning av kontrollbalansräkning 8 - 9

Förmånsrätten för revisorer och redovisningskonsulters fordringar 10 - 11

VD HAR ORDET

Goda råd i rätt tid. När ekonomin darrar kan hjälp från obeståndsjurister hindra företagen att skaka sönder. En auktoriserad redovisningskonsult är ett av vapnen att ta till för att tillse att varningsklockorna ringar i tid.

Under första hälften av 2011 har kurvorna i ekonomin pekats uppåt. Utom en enda kurva, nämligen en nedåtgående konkursgraf. Antal konkurser har minskat med 4 procent jämfört samma period för 2010. Nu ligger antalet på en så kallad normalnivå. Anmärkningsvärt är att antalet inledda rekonstruktioner för samma period har ökat med cirka 7 procent jämfört med 2010. Trenden håller i sig - ett stort antal rekonstruktioner lyckas. Vi kan konstatera att cirka hälften av bolagen överlever företagsrekonstruktionen. Knappt hälften av de rekonstruktioner som avslutades under 2009 har undgått konkursen. Procentsatsen såvitt avser lyckade rekonstruktioner ökar för 2010 och 2011, och närmar sig 58 procent. Här har dock en kortare tid löpt efter avslutad rekonstruktion, men helt klart är att siffrorna motbevisar tidigare uppfattningar. Den förlegade åsikten att endast 1 av 10 bolag som inleder företagsrekonstruktion undgår konkurs stämmer inte längre. Långt därifrån.

I juli månad kom plötsligt risken för obestånd i fokus igen. ONOFF försattes i konkurs som ett resultat av stenhård konkurrens inom elektronik- och vitvarubran-

schen. Vidare försattes en större fastighetskoncern, liksom - i början av augusti - det välrenommerade varvet Najad, i konkurs. I juli och augusti har dessutom allmänheten kunnat lära sig allt om utmätning och konkurs, när olika förståsigpåare i diverse medier analyserat SAAB:s öde in i minsta detalj. Sommaren avslutades med fallande fastighetspriser, börsras och allmän oro över världsekonomin. Problemets brännpunkt har flyttats, från verkstadsindustrin till den tidigare så starka inhemska konsumentmarknaden med dess köpcenter och butikskedjor. När de svenska bankerna väl fått ordning på krediterna i Baltikum kanske problemen förflyttas till hemmamarknaden.

På Ackordscentralen ser vi att efterfrågan på våra tjänster börjat öka efter ett lugnare första halvår. Det finns alltid, oavsett konjunktur, företag som efterfrågar våra tjänster, då de har tappat greppet om företagets ekonomi. Många konkurser är helt onödiga, och skulle kunna ha undvikits genom att använda en kvalificerad redovisningskonsult. Genom sin täta kontakt med företaget, och sin höga teoretiska och praktiska kompetens, kan en auktoriserad redovisningskonsult ge goda råd och vid behov slussa bolaget vidare till ytterligare hjälp. Kort sagt - stämma i bäcken och inte i ån. Många företag tar hjälp av obeståndsjurister alldeles för sent. Tyvärr.

Mikael Kubu

**PRENUMERERA PÅ
ACKORDSCENTRALEN NYHETER
SÄND DIN E-POSTADRESS TILL
INFO@ACKORDSCENTRALEN.SE**

Redaktion

Hans Öden
hans.oden@ackordscentralen.se
Sven Lundberg
sven@lundbergstockholm.se

Form och produktion

LundbergStockholm

Text

Margaretha Levander
Sven Lundberg

Foto

Klas Andersson
Oskar Kullander

Ansvarig utgivare

Hans Öden

Tryck

Larsson Offsettryck

Ackordscentralen har sedan 1857 återskapat värden i företag med ekonomiska problem och är en av Sveriges äldsta näringslivsorganisationer. Idag intar vi en ledande position inom vårt verksamhetsområde.

Verksamheten bedrivs från våra kontor i Stockholm, Göteborg, Malmö, Borås, Umeå, Lund och Falun. Vår ägare är den oberoende Stiftelsen Ackordscentralen.

 ACKORDSCENTRALEN

Strandvägen 35
114 56 Stockholm
Telefon: 08-670 44 00
Fax: 08-670 44 99
E-post: info@ackordscentralen.se
www.ackordscentralen.se

Förändringens vindar blåser över SRF

Den slojade revisionsplikten har gett landets redovisningskonsulter en ny roll. SRF:s förbundsordförande Mikael Carlson träffade Ackordscentralens VD Mikael Kubu för att prata om hur förtroendet och kvaliteten ska kunna behållas.

Sveriges Redovisningskonsulters Förbund (SRF) representerar en yrkeskår i förändring.

Det märks tydligt när vi träffar ordförande Mikael Carlson på kontoret i Stockholm.

Han berättar entusiastiskt om en förfrågan som förbundet precis fått från Skatteverket.

”Det fanns redan i år en ruta på deklarationsblanketten där företagen kunde kryssa i om de haft hjälp av en

extern expert, en redovisningskonsult eller en revisor, och nu vill verket gå ännu längre och utvidga samarbetet.”

För att förklara sin och förbundets vision av hur ett samarbete skulle kunna fungera i framtiden tecknar Mikael Carlson med händerna två högar med papper på bordet framför oss.

”Om verket kan lita på att den här högen redan håller hög kvalitet kan deras handläggare koncentrera sig på den andra högen, vilket naturligtvis sparar stora resurser”, säger han.

Skatteverket är inte ensamt om att ha fått upp ögonen för redovisningskonsulternas potential.

Mikael Carlson själv ser en tydlig ny roll för konsulterna i de aktiebolag som, sedan revisionsplikten avskaffades i november förra året, väljer att klara sig utan revisor.

”Vi arbetar nu för att ta fram ett tydligt arbetssätt som skapar förtroende hos kunder, finansörer och andra intressenter.”

Han fortsätter.

”Utifrån mitt perspektiv så är det ju så att, visst de flesta bolag går bra, men så finns det ett par som kommer in i obeståndsvärlden och då är det viktigt att redovisningskonsulten kan ge rätt råd och i tid söka annan hjälp om så behövs”

”Hur stor roll vi i praktiken kommer att få beror på hur marknaden kommer att värdera det redovisningskonsulterna kan erbjuda jämfört med vad de får från revisorerna.”

Mikael Kubu som i sin yrkesroll träffar bolag med problem är mer tveksam. Han ser fördelar med den slopade revisionsplikten men flaggar samtidigt för att de kan bli problem.

”Det finns en risk att det är de bolag som behöver revision mest som väljer att klara sig utan revision”, säger han.

Sedan 2006 finns det en auktorisation för redovisningskonsulter.

Den har, enligt Mikael Carlson, varit viktig för att skapa en tydligare yrkesidentitet.

”Tidigare var redovisningskonsult inte en enhetlig yrkesroll. Han eller hon kunde jobba extra hemma i källaren eller vara anställd på någon av de stora revisionsbyråerna”, förklarar han.

Även Mikael Kubu, som i sin roll som obeståndsjurist ofta träffar redovisningskonsulter, välkomnar auktorisationen.

”Det är bra att veta vilka kunskaper redovisningskonsulterna har”, säger han.

Vad får jag när jag anlitar en auktoriserad redovisningskonsult?

”Du får en konsult med teorikunskaper på högskolenivå och fem års yrkespraktik, som står under kvalitetskontroll”, säger Mikael Carlson.

Finns det något mer som vore önskvärt?

”Utifrån mitt perspektiv så är det ju så att, visst de flesta bolag går bra, men så finns det ett par som kommer in i obeståndsvärlden och då är det viktigt att redovisningskonsulten kan ge rätt råd och i tid söka annan hjälp om så behövs”, säger Mikael Kubu.

Vad händer om ett bolag som saknar revisor hamnar i obestånd?

”När ett bolag går i konkurs är det självklart en fördel om det finns någon form av officiell handling som vi

kan förlita oss på”, säger Mikael Kubu.

Han fortsätter.

”Om det inte finns en revisionsberättelse kommer vi att tvingas gå mycket längre tillbaka i tiden.”

Mikael Carlson lyfter hellre fram det proaktiva arbetet.

”En redovisningskonsult har en mycket tätare kontakt med klienten än revisorn vilket gör att han eller hon kan slå i larm i tid.”

Mikael Kubu nickar.

”Det är naturligtvis bra men alla bolag utan revisor har ju inte en redovisningskonsult, en del sköter allt själva.”

I stället för revision finns det möjlighet för bolagen att välja att upprätta en bokslutsrapport, vars form har arbetats fram av SRF i samarbete med revisorernas organisation Far.

Vad kommer bokslutsrapporten att innehålla?

”För redovisningskonsulten handlar det om att stämma av och intyga att de rapporterade beloppen för sociala avgifterna, moms och liknande är korrekta samt att olika nyckeltal är

rimliga och normala för branschen”, säger Mikael Carlson.

Kommer bokslutsrapporten att kunna ersätta revisionsberättelsen?

”Nja, revisionsberättelsen är inarbetad sedan länge men den avskaffade revisionsplikten kommer sannolikt att göra att många företag väljer en bokslutsrapport i stället, särskilt när den blir mer känd hos bankerna”, säger Mikael Carlson.

SRF och Ackordscentralen har sedan tidigare ett samarbete, hur fungerar det?

”Vi har ett avtal som innebär att SRF:s medlemmar kan skicka bolag som har problem för kostnadsfri rådgivning hos oss vilket vi tror är bra”, säger Mikael Kubu.

De flesta småföretag tar, enligt honom, alldeles för sent hjälp av obeståndsjurister.”

De är i grund och botten entreprenörer vilket gör att de tror att det kommer att lösa sig, men så är det

inte alltid.”

Mikael Carlson nickar.

”Jag skulle gärna se att det här samarbetet utvecklas. För oss är samarbeten med andra yrkesgrupper ett viktigt sätt att få tillgång till kompetens vi själva saknar, och som behövs i den nya marknadssituation vi står inför.”

När börjar vi kunna se effekterna av den slopade revisionsplikten?

”I samband med att bolagen lämnar sina bokslut för 2011, det vill säga i början av nästa år. Då kommer vi att se hur banker och andra intressenter reagerar när ett bolag saknar revisor”, säger Mikael Carlson.

Mikael Kubu avslutar med ett varningens finger.

”Vi kommer säkert att se ett antal fall med balansräkningar som ser ut att hänga ihop men när du skrapar på ytan är det bara luft.”

Men, tillägger han.

”Den som gör affärer eller lånar ut pengar får ju se till att granska lite mer.”

Innan vi reser oss för att gå ut i sommarvärmen igen får Mikael Kubu en inbjudan att delta i den kommande paneldebatten på SRF:s 75-årsdag, vilket han omedelbart tackar ja till.

För det finns många frågor att diskutera kring redovisningskonsulternas nya roll, inte minst för konsulterna själva.

Medlemsförmån för dig som är medlem i SRF

Ackordscentralen erbjuder kostnadsfri rådgivning i obeståndsfrågor.

Kontakta ett kontor i din närhet och uppge att du är medlem i SRF.

Rekonstruktionsfrågor i praktiken

Under denna rubrik behandlar vi olika former av problem som uppstår i företagsrekonstruktioner. Dessa är av den karaktären att de inte är reglerade i lagstiftningen eller i vart fall inte på ett fullständigt sätt. Det kan också vara sådant som i och för sig är reglerat, men där lagstiftningen får oönska konsekvenser. Syftet är att få till stånd en debatt och tidningen tar därför gärna emot synpunkter och debattinlägg.

I detta nummer ger advokaten Lars Wenne en replik på tidigare debattinlägg om superförmånsrätter.

Hans Ödén,
Knowledge Manager, Jurist
 08-670 44 15, 070-560 67 40
 hans.oden@ackordscentralen.se

Superförmånsrätten – en förut-sättning för ett fungerande rekonstruktionsförfarande

I Ackordscentralen Nyheter 1 för Hans Ödén ett resonemang om att sk superförmånsrätt, dvs fordran som under företagsrekonstruktion grundas på avtal som gäldenären med rekonstruktörens samtycke träffat och därmed får bästa allmänna förmånsrätt, kan skapa problem. En fråga som ställs är nämligen hur man som rekonstruktör skall agera om en företagshypoteksinnehavare motsätter sig att sådan förmånsrätt lämnas. Denna fråga skall ses mot bakgrund av att en av rekonstruktören godkänd superförmånsrätt kan vara till fördel för gäldenärens fortsatta verksamhet men till nackdel för företagshypoteksinnehavare vid gäldenärens efterföljande konkurs. Lars Eric Gustafsson har i ett inlägg i Ackordscentralen Nyheter 2, tolkat resonemanget som att Ödén menar att en rekonstruktör skall avstå möjligheten att ge en borgenär sådan förmånsrätt. Gustafsson anser att en rekonstruktör måste kunna medverka till en ändrad förmånsrätt och då inte vara bunden av vad en företagshypoteksinnehavare anser i fråga om detta. Företagshypoteksinnehavare har således ingen sk vetorätt i saken. Kanske kan Gustafssons tolkning förtjäna en kommentar.

Det är alltid intressant att ta del av frågeställningar som berör praktisk insolvenshantering och därmed inte direkt kan utläsas av gällande lagstiftningen. Den aktuella frågan är därför inte så lätt att besvara. En utgångspunkt torde dock, som framgår av lagstiftningen, vara att en rekonstruktör bl a skall ha särskild insikt och erfarenhet som det enskilda uppdraget kräver och också borgenärernas förtroende.

Vad gäller den fråga som Ödén lyft

fram när det gäller superförmånsrätt, är det nog så som han skriver, att man som rekonstruktör skall vara försiktig att godkänna avtal som kan försämra situationen för någon fordringsägare och kanske också för gäldenärens ställföreträdare om ett godkännande kan få påverkan för personligt betalningsansvar. Iakttagelse av försiktighet får nog rekonstruktören anses sakna såväl insikt och erfarenhet för uppdraget som borgenärskollektivets förtroende om konsekvensen av en godkänd superförmånsrätt, som enligt fört resonemang, skulle kunna vara obegränsad i tid. Som Ödén resonerar bör en rekonstruktör därför allvarligt överväga om att medverka till dels en förskjutet förlustrisk vid eventuell konkurs, dels en för borgenärer oöverblickbar ändrad förmånsrättsordning. Det senare är inte minst viktigt eftersom superförmånsrätt inte finns offentligt registrerad och kanske inte ens dokumenterad.

Gustafssons uppfattning att en företagshypoteksinnehavare inte kan ha en sk vetorätt i frågan kan naturligtvis vara rätt. Rekonstruktören bör dock, i ett fall då superförmånsrätt inte vill medges av företagshypoteksinnehavare, överväga om inte ett godkännande kan innebära att gäldenären tillförs något som kan tillgodoräknas företagshypoteksinnehavaren vid en eventuell konkurs. Men om man, som Gustafsson tycks ge uttryck för, anser att gäldenärens information om olika avtal som kan godkännas visar på ett gott samarbete mellan gäldenären samt att "...rekonstruktörens uppgift inte är att förbereda bästa möjliga utfall för företagshypoteksinnehavarna" har han nog tänkt fel. Ett ansvar, som han skriver, mot alla borgenärer innebär snarare att rekonstruktören, precis som Ödén anser, skall vara försiktig då ett beslut i saken skall fattas. Fattas

ett för en borgenär felaktigt beslut är det dessutom fel som Gustafsson tycks mena att rätten ytterst bestämmer rollfördelningen. Ett av rekonstruktören fattat beslut om superförmånsrätt kan inte prövas av rätten, möjligen kan en av rekonstruktörens beslut berörd borgenär begära företagsrekonstruktionens upphörande. Dessutom är ansvarsreglerna för felaktiga beslut av en rekonstruktör oklara.

Det torde, som Gustafsson i och för sig anger, ligga i en rekonstruktörens intresse att försöka bedöma en verksamhets livskraft och att om sådan finns använda de verktyg som lagstiftaren erbjuder för att få till stånd en rekonstruktion. Skall rekonstruktören agera utifrån lagtexten skall denne nog inte godkänna en förmånsrättsförändring för en borgenär på annan borgenärs kostnad om inte denna förändring är marginell. En superförmånsrätt som tillför gäldenären ett värde som initialt missgynnar en företagshypoteksinnehavare men som innebär att den senare kompenseras genom att företagshypoteksegendom tillförs gäldenären torde emellertid inte kunna klandras. Om i sådant fall en borgenär förmånsrättsmässigt får utdelning före företagshypoteksinnehavaren är ju företagshypoteksegendomen ändå intakt. Den försiktighet i frågan som Ödén anger får nog därför bäring.

En annan fråga är då om inte vissa utan insikt och erfarenhet tar på sig uppdrag som rekonstruktörer även om rekonstruktion varken i sak eller finansiellt bedöms kunna lyckas och som också medverkar till att säkerhet i företagshypoteksegendom urholkas. Det anser Ödén och då är superförmånsrätten ett "problem". Och i den saken har han medhåll av många.

*Advokat Lars Wenne
 Flood Advokatbyrå*

Avträdande styrelseledamots betalningsansvar enligt 25 kap 18 § ABL

Av reglerna i 25 kapitlet aktiebolagslagen framgår bland annat att en styrelseledamot i ett aktiebolag under vissa förutsättningar kan ådra sig ett med aktiebolaget solidariskt betalningsansvar för aktiebolagets skulder. Bland annat uppkommer sådant ansvar om en styrelseledamot inte upprättar en kontrollbalansräkning i rätt tid om det egna kapitalet understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet. Ansvaret begränsas till de skulder som uppkommer efter det att styrelseledamoten senast skulle ha vidtagit en åtgärd enligt de aktuella reglerna och betalningsansvaret kvarstår för skulder som uppkommer fram till den tidpunkt då styrelseledamoten vidtar rättelse. Det är inte helt ovanligt att en styrelseledamot avträder från styrelsen under den tid då ledamoten har ett sådant personligt betalningsansvar. Är det tillräckligt att avträda från styrelsen för att bryta betalningsansvaret?

Frågan var aktuell i Svea Hovrätts dom den 12 december 1990 i mål nr T 1272/89. Målet avsåg bestämmelsen i dåvarande aktiebolagslags 13 kap. 2 § i dess lydelse före den 1 januari 1988, vilken inte skiljer sig från nuvarande reglering vad gäller frågan som är aktuell i denna artikel. Av hovrättens och tingsrättens domar framgår att styrelseledamoten AK var både aktieägare och styrelseledamot i bolaget Byggett. Vid extra bolagsstämma i Byggett den 1 september 1981 konstaterades att aktiekapitalet var förbrukat och att aktieägarna sköt upp frågan om likvidation till den ordinarie bolagsstämman under nästföljande räkenskapsår. Vid ordinarie bolags-

stämma den 30 juni 1982 konstaterades att aktiekapitalet fortfarande var förbrukat och att bolaget sålades var likvidationspliktigt. Stämman beslutade dock att bolaget inte skulle träda i likvidation varför styrelsen ådrog sig ett personligt betalningsansvar. Den 17 juni 1986 försattes Byggett efter egen ansökan i konkurs. AK hade dock utträtt ur styrelsen i oktober 1984 i samband med att AK avhände sig aktierna. Den i målet aktuella skulden uppkom i början av 1985, således efter det att AK utträtt ur styrelsen och avhändert sig aktierna. Hovrätten anförde att syftet med bestämmelsen om det personliga betalningsansvaret är att det ska utgöra ett effektivt skydd för aktiekapitalet, som kan vara en borgenärs enda säkerhet för sin fordran, och att detta skydd inte ska kunna urholkas med mindre starka skäl föreligger. En verksamhet bör således stoppas medan tillgångarna ännu räcker till betalning av såväl skulder som kostnaderna för likvidationen. Hovrätten menar att syftet med lagrummet således är att utgöra ett skydd mot otillbörliga förfaranden. Efter en genomgång av förarbeten och praxis fann hovrätten att det inte går att begränsa ansvaret på annat sätt än vad som bokstavligen anges i lagrummet och att det således inte går att begränsa ansvaret genom att en ansvarig person avgår ur styrelsen eller avhändert sig sina aktier.

Att ansvaret kvarstår efter det att en ansvarig person avgått från sty-

relsen eller avhändert sig sina aktier har kommit att kallas för ett kvardröjande ansvar. Rättsfallet från Svea Hovrätt används flitigt i rättsprocesser mot en solvent tidigare styrelseledamot och det finns ett flertal domar från olika tingsrätter där principen om så kallat kvardröjande ansvar bekräftas. Till exempel har frågan prövats av Vänersborgs tingsrätt i mål T 2852-09 vari tingsrätten kom till samma slutsats som i det ovan anförda rättsfallet från Svea Hovrätt. Domen överklagades av styrelseledamoten till Hovrätten över Skåne och Blekinge som inte meddelade prövningstillstånd i huvudfrågan.

En styrelseledamot eller en aktieägare som fått sådant personligt betalningsansvar måste således se till att rättelse sker före det att man avträder från styrelsen. En styrelseledamot som avträder från styrelsen före det att man vidtagit rätt åtgärd förlorar annars sin möjlighet att vidta rättelse, till exempel genom att upprätta en kontrollbalansräkning, samtidigt som det personliga betalningsansvaret kvarstår för skulder som uppstår därefter.

Fredrik Sundin, Jurist

090-70 62 00

fredrik.sundin@ackordscentralen.se

Revisors granskning av kontroll- balansräk- ning

Bertil Oppenheimer

Auktoriserad revisor och verksam vid BDO Stockholm AB
(Medförfattare till boken. Företag i Kris, 4:e upplagan 2007
och supplement 2009)

Revisors granskning av kontrollbalansräkning

Lagstiftning

Aktiebolagslagen 25 kap.:

Enligt 13 § ska styrelsen genast upprätta och låta bolagets revisor granska en kontrollbalansräkning (KBR 1):

- När det finns skäl att anta att bolagets eget kapital, beräknat enligt 14 §, understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet, eller
- När det vid verkställighet enligt 4 kap. utsköningsbalken har visat sig att bolaget saknar utmätningsbara tillgångar

Enligt 16 § ska inom åtta månader en ny kontrollbalansräkning upprättas (KBR 2):

- Som granskats av bolagets revisor
- Som utvisar att hela det registrerade aktiekapitalet är intakt – annars likvidation.

Aktiebolagslagen har ändrats fr.o.m. den 1 november 2010 (Frivillig revision, prop. 2009/10:204). Frågan har uppkommit om en kontrollbalansräkning måste granskas om bolagets ägare beslutat att inte längre ha en vald revisor i bolaget enligt de gränsvärden som framgår i ABL 9 kap. 1 §. Lagändringen gäller för räkenskapsår som påbörjats efter nämnda datum.

Det är numera bara krav på revisorsyttrande om bolaget enligt lag

ska ha revisor eller har valt att behålla sin revisor.

Vad blir nu konsekvensen också under beaktande av att minimiaktiekapitalet bara är 50 000 kronor? Min bedömning är att målen mot styrelsen i aktiebolag kommer att öka. Icke upprättade eller felaktigt upprättade kontrollbalansräkningar kommer sannolikt att förekomma i större omfattning än tidigare. Kravet med revisorsgranskning måste ändå ha ansetts som ett sätt att förekomma onödiga rättskomplikationer.

Fars rekommendationer och uttalanden

I Fars rekommendation RedR 1 Kontrollbalansräkning framgår närmare hur och när en kontrollbalansräkning ska upprättas och de värderingsfrågor som uppkommer härmed. I Fars rekommendation RevR 1 Granskning av kontrollbalansräkning finns anvisningar till revisorer hur en översiktlig granskning bör ske. Följande kan noteras:

Ansvarsfördelning

- Ansvaret för att upprätta KBR åvilar styrelsen, som också skall svara för värderingen av balansposten i denna
- Revisorn är ansvarig för att granska KBR och för att avge ett yttrande över denna granskning
- Styrelsen skall kontakta revisorn

omgående då den överväger att upprätta en KBR för att ge möjlighet att inom rimlig tid förbereda och genomföra granskningen av KBR.

Bakgrund

- Kravet om granskning tillkom 1992 för att undvika att de upprättades i efterhand samt för att säkerställa korrekta värderingar enligt värderingsreglerna i 25 kap.

Inriktning

Granskningen är begränsad:

- Ej granska resultaträkningen
- Ej granska styrelsens och VD:s förvaltning
- Inte uttala sig om KBR upprättats inom den tid ABL föreskriver
- Granskningen ska ske skyndsamt: Därför är det omöjligt att ta ställning till alla omständigheter som finns tillgängliga vid en normal årsrevision.

Inledande åtgärd:

- Skaffa en klar bild om den bakomliggande orsaken till krissituationen vilket kan påverka bedömningen av värderingen av KBR posterna.
- Granskningsomfattningen avgörs av en "allmän riskbedömning".

Granskning:

- Intervjuer
Väsentliga förändringar i redovisningssystem etc.
- Analytisk granskning
Nyckeltalskontroll
- Rimlighetsbedömning
Kontroll av underlag för värderingar
- Stickprovvis granskning
Kontroll mot underliggande bokföring och dokumentation

Yttrande:

Granskningen avslutas med revisors yttrande. Tre exempel finns att hämta i Fars rekommendation.

- Yttrande ställt till styrelsen när KBR utvisar att det egna kapitalet inte understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet
- Yttrande ställt till bolagsstämman när KBR utvisar att det egna kapitalet understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet
- Yttrande som avviker från standardutformningen d.v.s. att det vid granskningen har framkommit något som innebär att upprättad KBR inte uppfyller ABL:s krav. Avvikelser ska kursiveras i yttrandet.

Jag har under alla år haft synpunkter på de dubbla negationerna och därmed den svårbegripliga formuleringen i själva uttalandet: "Grundat på min/vår granskning har det inte framkommit något som tyder på att kontrollbalansräkningen inte uppfyller aktiebolagslagens krav". Juridiskt säkert helt korrekt men svårbegripligt för extern läsare.

Eftersom innebörden av föreskrifterna i 25 kapitlet bygger på skyndsamt är det viktigt att revisorn tidigt informeras om att en KBR ska granskas. Det är därför bra om revisorn informerar styrelsen/företagsledningen om vilka underlag han/hon behöver för sin granskning. Dokumentation av väsentliga balansposter är nödvändig. Opartisk värdering bör utföras av tillgångsposter som revisorn inte själv kan bilda sig en uppfattning om. Exempelvis tänker jag på fastigheter och immateriella tillgångar.

Revisorns granskningsyttrande ska tillsammans med kontrollbalansräkningen läggas fram på en

bolagsstämma och således inte fastställas som ett årsbokslut.

Rättspraxis

Jag har sedan mitten av 80-talet i stor omfattning studerat rättspraxis när det gäller kontrollbalansfrågor. Dessa finns refererade i mina nämnda böcker.

- Formellt är det viktigt att lagtextens krav om revisorsgranskning följs (för det fall att bolaget har en vald revisor). Annars föreligger stor risk för personligt betalningsansvar för styrelse, VD och aktieägare för uppkommande förpliktelser. Detta gäller även KBR 1 och om, av någon anledning, en bolagsstämma hållits innan ett revisorsyttrande föreligger (se bl.a. NJA 2005 s. 792, HovR för Nedre Norrland 2010, T 1403-08, Gävle TR 2010, T 3053/09 och T 3216/09).

Disciplinärenden hos Revisorsnämnden

Jag har även studerat en mängd disciplinärenden mot revisorer (se www. Revisorsnämnden och under rubriken "Praxis" och "kontrollbalansräkning"). En tydlig skärpning kan spåras i den kritik som framförs mot revisorer. Detta gäller om revisorer inte kommenterat om styrelsen inte följer aktiebolagslagens krav och Fars rekommendationer. Synpunkterna gäller formuleringen i revisionsberättelsen som avges för räkenskapsårets granskning. Tidigare mera allmänt hållna erinringar till styrelsen räcker oftast inte längre. Revisorn måste tydligt ange om styrelsen i något avseende inte följt föreskrifterna i ABL 25 kapitel. Detta gäller även förvaltningsberättelsens innehåll (årsredovisningslagen 6 kap. 1 § punkt 1 och 2).

Förvaltningsberättelsen ska nämligen bl.a. innehålla:

- Upplýsningar som är viktiga för bedömningen av bolagets ställning och resultat (som inte framgår av Resultaträkning, Balansräkning och noter)
- Upplýsningar om sådana händelser av väsentlig betydelse för bolaget som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess

slut

- Detta förtydligas i Bokföringsnämndens uttalande (BFN U 96:6):

Det ska framgå att bolaget har upprättat KBR enligt ABL 25:13 som visar kapitalbrist eller om skyldighet att upprätta KBR föreligger. Det räcker heller inte med att

revisorn bara skriver att styrelsen bryter mot ABL. Han/hon måste också skriva konsekvensen av detta förhållande. Exempelvis:

- Styrelsen har i strid med 25 kap. 13 § (alt. 16 §) aktiebolagslagen inte (alt. i rätt tid) upprättat kontrollbalansräkning. Därmed torde styrelsen genom underlåtenhet blivit personligen ansvarig för de av bolagets förpliktelser som uppstått under den tid som underlåtenheten föreligger. Årsstämman har att pröva frågan om bolagets likvidation.

- Förvaltningsberättelsens upplýsning om upprättad kontrollbalansräkning är missvisande. Kontrollbalansräkningen som framlades vid den andra kontrollstämman utvisade ett negativt eget kapital. Styrelsen har underlåtit att ansöka om att bolaget ska försättas i likvidation. Personligt ansvar föreligger för styrelsen och aktieägare (alt. även VD) för bolagets uppkommande förpliktelser.

Man ska också ha i minnet att revisorn, som ett led i den löpande förvaltningsrevisionen, har skyldighet att följa ett företag i kris och om styrelsen och VD följt ABL:s bestämmelser. Skulle så inte vara fallet är det viktigt att revisorns iakttagelser dokumenteras med ett brev till styrelsen och VD.

Förmånsrätten för redovisningskonsult

Vid konkurs ges i förmånsrättslagen 10a § förmånsrätt för vissa fordringar som grundas på uppdrag som revisorer och redovisningskonsulter brukar utföra. Lagrummet har följande lydelse:

Allmän förmånsrätt följer där efter med fordran på ersättning för uppdrag att fullgöra sådan revision som är föreskriven i lag eller annan författning och för uppdrag som avser upprättande av räkenskapsmaterial till fullgörande av bokföringsskyldighet som är föreskriven i sådan ordning, i den mån ersättningen avser arbete som har utförts de senaste sex månaderna innan konkursansökningen kom in till tingsrätten.

Förmånsrätten är en allmän förmånsrätt och sådana brukar få stå tillbaka för särskilda förmånsrätter. Enligt en bestämmelse i 15 § har dock förmånsrätten enligt 10a § vid behov en bättre ställning än de särskilda förmånsrätterna för företagshypotek (i 5 §) och på grund av utmätning (i 8 §). Såsom framgår av det citerade lagrummet har dock förmånsrätten för revisorer och redovisningskonsulter vissa begränsningar, såväl i vad gäller typen av uppdrag som tidsmässiga.

Syftet med förmånsrätten är sannolikt att även näringsidkare med likviditetsproblem ska få större möjligheter att på tillfredsställande sätt kunna ombesörja att bokföringsskyldigheten fullföljs och att erforderlig revision utförs. Att det finns en god redovisning

gagnar ju också ett eventuellt efterföljande insolvensförfarande och de utredningar som ska göras vid sådana. Enligt konkurslagen 7 kap 12 § andra stycket finns också en skyldighet för den som på uppdrag av konkursgäldenären har upprättat räkenskapsmaterial för gäldenären att utlämna detta till konkursförvaltaren. Regeln förhindrar, eller i vart fall begränsar, den eventuella innehållanderätt som eljest skulle ha kunnat bli åberopad. Ett annat syfte till den aktuella förmånsrätten var när den infördes år 1988 att revisorernas uppgifter under en följd av år hade utökats och att de nya uppgifterna främst låg i samhällets intressen. Det ansågs därför rimligt att revisorerna fick en kompensation för de ökade risker som deras förhöjda arvodesfordringar kunde innebära. Trots att förmånsrätten i förhållande till andra förmånsrätter är förhållandevis färsk så får den nog ändå anses vara befogad. Således överlevde den 2004 års stora förmånsrättsreform helt oförändrad, en reform där många prioriterade borgenärens ställning ifrågasattes och blev försämrade.

De fordringar som är förenade med förmånsrätt skall vara knutna till uppdrag avseende sådana arbeten som föreskrivs enligt lagstiftning. Om en näringsidkare har anlitat en uppdragstagare, exempelvis en redovisningskonsult eller en bokföringsbyrå, så får uppdragstagaren om näringsidkaren försätts i konkurs förmånsrätt för det arbete som utförts med att upprätta sådant räkenskapsmaterial som i lag eller annan författning krävs för bokföringsskyldighetens fullgörande.

Vidare får en revisor förmånsrätt för sådan revision som är föreskriven i lag eller annan författning. Utöver själva granskningsarbetet har revisorn även förmånsrätt för andra uppgifter som lagstiftaren har ålagt revisorer att utföra, exempelvis skyldigheten att i aktiebolag närvara vid bolagsstämma. Enligt min uppfattning omfattas även upprättande och granskning av kontrollbalansräkningar av den aktuella förmånsrätten. I slutet av förra året gjordes förändringar i aktiebolagslagen då det obligatoriska kravet på revisor avskaffades för de flesta små privata aktiebolagen. Denna förändrings eventuella inverkan på revisorers förmånsrätt blev dock inte reglerad. Min spontana uppfattning är att förmånsrätten borde bestå i de bolag som väljer att ha kvar revisor. Om däremot ett bolag i sin bolagsordning valt att inte ha någon revisor men trots detta utser en sådan så saknas det ju lagstöd för dennes uppdrag, vilket då skulle innebära en förlorad förmånsrätt.

Exempel på uppdrag som inte omfattas av den aktuella förmånsrätten kan nämnas arbeten med att upprätta deklarationer, rådgivningsuppdrag, värderingsuppdrag och insolvensutredningsuppdrag samt arbeten med upprättande av budgetar, prognoser och kalkyler.

Såsom jag tidigare nämnde är förmånsrätten även begränsad i tid. Förmånsrätten omfattar enbart sådant arbete som har utförts under en sexmånadersperiod innan konkursansökningen kom in till tingsrätten. Arbeten som utförts tidigare saknar förmånsrätt. Det märkliga är att även

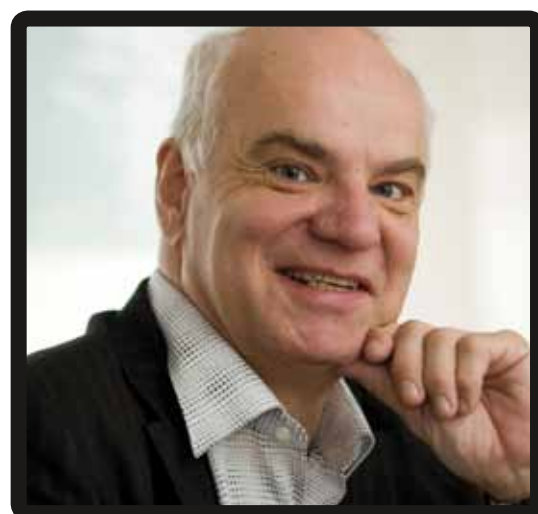
Revisorer och Förklaringsfordringar

arbeten som har utförts i tiden mellan konkursansökningen och konkursbeslutet enligt lagtexten ska sakna förmånsrätt. Detta kan leda till ytterst egendomliga konsekvenser. Sannolikt är det en lagstiftningsmiss. Det torde nämligen inte finnas några skäl till att inte medge förmånsrätt för denna tidsperiod. Det är väl minst lika viktigt att en blivande konkursgäldenärs redovisning är i god ordning ända fram till konkursdagen och inte enbart fram till konkursansökningsdagen. Enligt lagens förarbeten kan man också läsa att tiden anges till "sex månader före konkursen". Underrättspraxis visar dock på att domstolarna tillämpar förmånsrättsregeln bokstavstroget, dvs. vid prövningar har inte förmånsrätt medgivits för arbeten utförda mellan konkursansökningsdagen och konkursdagen. Om det inte framgår av dagspressen saknar redovisningskonsulter och revisorer oftast kunskap om när en konkursansökan blir inlämnad vid tingsrätten. De kan därför felaktigt invaggas i tron om att de utför arbeten som kommer att bli förmånsberättigade vid en eventuell konkurs. Och hur bör de handla om de skulle känna till en konkursansökan? Ska de begära förskottsbetalningar? Kan de sluta med att utföra sina uppdrag på kredit?

Förmånsrätten aktualiseras om uppdragsgivaren/näringsidkaren blir försatt i konkurs. Det saknas regler om vad som ska hända vid en företagsrekonstruktion. I företagsrekonstruktionslagen 2 kap 15 § finns emellertid en regel om att skulder som har uppkommit innan beslutet om företagsrekonstruktion inte får betalas. Syftet

bakom denna regel är att gäldenärens skulder skall "frysas" så att inga förändringar ska ske inom borgenärskollektivet. Den aktuella förmånsrätten fryses emellertid inte. Den kan endast uppstå om det lämnas in en konkursansökan! Detta innebär att för varje dag som går så förlorar också den aktuella borgenären sin förmånsrätt. När det har förflutit sex månader utan att någon konkursansökan har blivit anhängiggjord vid tingsrätten så har förmånsrätten gått helt förlorad. Om förmånsrätten på detta sätt har gått förlorad – ska då borgenären i en ackordsförhandling anses vara en oprioriterad borgenär som ska delta i ackordet? Jag tycker det blir märkligt om en borgenär ska anses ha en sämre förmånsrättslig ställning vid en

företagsrekonstruktion än vad denne skulle ha haft i en konkurs. Även i en konkurs kan det bli möjligt med ackordsförhandlingar och där skulle ju borgenärens fordran ha varit prioriterad. Lösningen på problemet kan vara att göra avsteg från betalningsförbudet i företagsrekonstruktionslagen under återopande av att det föreligger synnerliga skäl. För detta krävs då också att rekonstruktören ger sitt samtycke. Det alternativ som står till buds för de aktuella borgenärerna för att skydda sina förmånsberättigade fordringar skulle vara att själva lämna in konkursansökningar, ansökningar som då sannolikt skulle vilandeförklaras. Förfarandet kan synas "överflödigt" men blir egentligen det enda som "fryser" förmånsrätten.

Enar Folkesson

Enar Folkesson, Jurist
031-10 54 74

enar.folkesson@ackordscentralen.se

Profilen

Johannes Håfström

Ekonom på Ackordscentralen i Borås

Bakgrund: Johannes Håfström tog en ekonomexamen vid Lunds Universitet 1976. Därefter arbetade han som skattervisor hos skattemyndigheten och med statens borgenärsroll/tillsyn i konkurser på kronofogdemyndigheten i Älvsborgs län. Johannes och en jurist anställdes av Ackordscentralen Göteborg 1988 för att starta en filial i Borås med uppgift att arbeta med konkursförvaltning och rekonstruktion av företag i Sjuhäradsbygden

Ålder: 60 år

Intressen: Fritiden ägnas åt ett mindre fritidsjordbruk, motion och resor.

Varför behövs en Ackordscentral i Borås?

Den här regionen bildar ett stort och tätt kluster av många små och medelstora företag som sträcker sig från Kvänum i Skaraborg i norr till Gnosjö i Småland i söder och med företagsamma Sjuhäradsbygden så att säga i mitten. På Tillsynsmyndigheten i konkurser där jag var anställd under åttiotalet märktes tydligt ett alltmer växande behov av stöd i obeståndssituationer från företagare. Det är därför finns vi här. Tänk bara på alla de tillverkare av fordonskomponenter med mera som vi rekonstruerade 2009 och som i dag går bra.

23 år på Ackordscentralen. Några företag du minns speciellt?

Erfarenheter och kunskaper sätts hela tiden på prov i det här yrket så att även om du med åren skaffar dig en stor erfarenhet av olika branscher så är varje ärende nytt och stimulerande. Lapidus var en stor konkurs med omfattande verksamhet i Sverige, Finland och Portugal och det är roligt att varumärket fortfarande lever. Andra minnesvärda rekonstruktioner genom konkurser är mattillverkande Kasthallkoncernen och ugnstillverkaren Sveba-Dahlén. Kasthall arbetar numera lyckosamt med offentlig sektor, hotell och kryssningsfartyg som kunder. I Sveba-Dahlénfallet lyckades vi rädda hundra arbetstillfällen och flytta verksamheten till nya lokaler. Idag är man en mycket lönsamt och framgångsrik koncern inom tillverkning av bagerimaskiner med mera. Generellt kan man säga att många tillverkande textil- och konfektionsföretag i vår region har övergått till handelsverksamhet och konkurrerar med sitt designkunnande. En branschstruktur-omvandling som varit lyckosam och stimulerande att få bidra till.

Dina goda råd till en redovisningskonsult eller bokförare?

Det viktigaste är att följa det formella regelverket så att bolagets företrädare inte riskerar att bli personligen ansvarig för t ex företagets skatter och avgifter.

Många redovisningskonsulter kontaktar oss och ber om råd och det bjuder vi på. Jag brukar säga "Sätt klackarna i backen i tid" så behöver inte bolaget gå i konkurs. Då finns det möjligheter att sanera både resultatmässigt och balansmässigt genom företagsrekonstruktion eller genom underhandsuppgörelser.

Borås

Yxhammarsgatan 27,
503 31 Borås
033-22 28 50, fax: 033-22 28 55
acboras@ackordscentralen.se

Falun

Åsgatan 41,
791 71 Falun
023-125 20 / 070-584 71 15
anders.martens@ackordscentralen.se

Göteborg

Box 2525
Besöksadress: Västra Hamngatan 14,
403 17 Göteborg
031-10 54 50, fax: 031-711 10 03
acgbg@ackordscentralen.se

Lund

Fjellievägen 5,
227 36 Lund
046-33 34 80, fax: 046- 33 34 81
aclund@ackordscentralen.se

Malmö

Hjälmarégatan 3,
211 18 Malmö
040-741 85, fax: 040-23 19 49
acmalmo@ackordscentralen.se

Stockholm

Strandvägen 35,
114 56 Stockholm
08-670 44 00, fax: 08-670 44 99
info@ackordscentralen.se

Umeå

Box 4066
Besöksadress: Västra Esplanaden 2,
904 03 Umeå
090-70 62 00, fax: 090-17 87 60
acnorrand@ackordscentralen.se

PRENUMERERA PÅ
ACKORDSCENTRALEN NYHETER
SÄND DIN E-POSTADRESS TILL
INFO@ACKORDSCENTRALEN.SE